

ע"פ 4066/22 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעוורים פליליים

ע"פ 4066/22

לפני:

כבוד השופט י' אלרון

כבוד השופט א' שטיין

כבוד השופטת ר' רונן

פלוני

המערער:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעור על הכרעת דין וגזר דין של בית המשפט
המחוזי בחיפה ב-תפ"ח 27310-06-19 מיום
13.12.2021 ומיום 3.5.2022 שניתן על ידי סג"נ א'
אליקים והשופטות ת' נאות-פרי ו-ר' בש

(24.5.2023)

ד' בסיוון התשפ"ג

תאריך הישיבה:

עו"ד יוסאם ערוף

בשם המערער:

עו"דUILIT MIDAN

בשם המשיבה:

פסק דין

השופט י' אלרון:

במוקד הדיון בערעור שלפנינו קו הגבול שבין עבירת הרצח הבסיסית לבין עבירת הרצח בנסיבות חמירות. בפרט, יש להידרש לפרשנות גדריה ומאפייניה של הנסיבה המחייבת הקבועה בסעיף 301א(א)(1) לחוק שלפיה "המעשה נעשה לאחר תכנון או לאחר הליך ממש של שיקלה וגיבוש החלטה להמית".

עמוד 1

© verdicts.co.il - פסק דין

1. המערער הורשע בעבירות רצח בכוונה תחילה, כנוסחה בחוק העונשין עבור לרפורמה בעבירותה המתה, בשל רצח פאבל אורולוב ז"ל (להלן: המנוח). בגין הרשעתו נגזר עליו עונש מאסר עולם חובה וכן תשלים פיצוי למשפחה המנוח. לפניו ערעור על הכרעת דינו וגזר דין של בית המשפט המחוזי בחיפה (סגן הנשיא השופט א' אליקם, והשופטות תל' נאות-פרי ו-ר' בש) ב-תפ"ח 27310-06-19 מיום 13.12.2021 ומיום 3.5.2022 בהתאם.

עיקר כתוב האישום

2. המערער התגורר בדירה שכורה בחיפה, ובמשך חודשים המנוח התגורר עמו בדירה. בשלב מסוים המנוח לא שילם למערער על השהות בדירה, ובעקבות כן התגלו סכוסר בין השניים. המערער דרש מהמנוח לעזוב את הדירה ולהלה סירב לכך. על רקע הסכסוך, ביום 18.5.2019 בשעות הצהרים, גמלה בלב המערער החלטה להמית את המנוח. מצורך כך, ניגש למטבח, הצדיד בסכין מטבח גדולה, נכנס לחדר השינה וזכיר באמצעות הסכין את המנוח בעט שני במיטה "זיכרון עמוקה בצוואר מצד שמאל וסובב את להב הסכין בעודה נועצה בצווארו של המנוח". כל זאת, במטרה לגרום למות המנוח ולאחר מכן שגיבש החלטה לעשות כן. כמו כן, המערער חתר את המנוח באמצעות הסכין בלחין השמאלית.

לאחר מכן, המערער משך את המנוח מהמיטה, בעוד האחרון מדם קשות ממוקם הדקירה בצווארו, גרר אותו למסדרון הדירה עד סמוך לדלת הכניסה, השיכיבו על בטנו, אזק את ידיו מאחוריו גבו באמצעות שני איזיקונים והכנס את ראשו ורגליו לשકית זבל. כל זאת כדי לוודא את מות המנוח.

כתוצאה מהדקירה, למנוח נגרמו קטיעות חבלתיות של עורק התרדמתה השמאלי והווריד השמאלי, דימום מסיבי מכלי דם, ירידת חדה בלחץ הדם, הפרעה בזילוח דם מחומצן לאיברים חיוניים ופרט למוח, אשר גרמו למותו של המנוח.

3. סמוך לשעה 18:15, כאשר המערער יצא מהדירה, שכנו ראה כתמי דם על בגדיו. השכן הzie מבעד לדלת הפתחה של הדירה ובחין בגופת המנוח. או אז, המערער פנה אליו ובקש ממנו לסייע לו להיפטר מגופת המנוח. השכן הזעיק את המשטרה, אשר הגיעו למקום בחולף מספר דקות, עצרה את המערער ואיתריה את גופת המנוח בדירה.

4. במשיו המתוארים לעיל, כפי שנכתב בכתב האישום, המערער גرم בכוונה תחילה למות המנוח לאחר הלייר ממשי של שキלה וגיבוש החלטה להמית, והmittתו בدم קר בלי שקדמה לכך התגרות בתגובה למעשה, בנסיבות בהן יכול היה לחשב ולהבין את תוצאות מעשיו ולאחר שהcin את עצמו להמית את המנוח והcin מכך שר שבו המית אותו, וכן נהג במנוח באכזריות מיוחדת.

בgen האמור, למערער יוכסה עבירות רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ג-1977 (לעיל ולהלן: החוק או חוק העונשין), כנוסחו קודם לרפורמה בעבירותה המתה.

הכרעת דין וגזר דין של בית המשפט המחוזי

5. לפניהם בית המשפט המחויז נפרסה תשתיית ראייתית רחבה, בכללה, ראיות אובייקטיביות שנאספו בזרת הרצח ומנחת גופת המנוח, עדויות השכן, חברי המערער והשוטרים, וכן הודעות המערער בחקירותיו במשטרה.

6. בחקירות המערער במשטרה מסר מיזמתו כי רצח את המנוח. לדבריו, הכיר את המנוח מזה מספר חדשים ואפשר לו ללוון בדירתו, אלומ להלה סרב לשלם שכיר דירה עבורי שהותו ואף לא הסכים לעזוב את הדירה. לדבריו, המנוח נתה להשתכר מעט לעת, הכה אותו מספר פעמים, קיליל אותו, איים עליו שիרוג אותו, ובעקבות כך המערער פחד ממנו. ביום הרצח, המערער לפקח סכין מהמטבח וניגש לחדר השינה שבו שכוב המנוח על המיטה כשבפני מופנות אליו הקייר, מבלי שהלה הבחן בסכין. המנוח קיליל אותו ו אמר "למה באת? מה אתה רוצה ממני? עוד פעם רוצה מכם?", ולאחר מכן מכך המערער ذكر אותו קירה אחת בצוואר, כפי שלדבריו למד בשירותו הצבאי בברית המועצות. בהמשך, כדי לוודא שהמנוח אכן מת, שם שQUIT אשפה שחורה על ראשו ורגלו של המנוח וקשר את ידיו באזיקונים. בمعנה לשאלת חוקרי המשטרה מדוע החליט דווקא באותו העיתוי להמית את המנוח, השיב המערער " נכנס לי פיצוץ בראש כי נמאס לי".

בבית המשפט המחויז, המערער כפר תחילת באופן כללי באשר יוכס לזו. משנסתיתימה פרשת התביעה, ולאחר שנשמעו ונחקרו עדים וראיות מטועמה, המערער בחר שלא להעיד להגנתו. גם לאחר שהוסבירה לו משמעות הימנעוותם ממתן עדות - דבק בעמדתו. מיד לאחר מכן, הודה בביטול עבירות הרצח הבסיסית כהגדرتה בסעיף 300(א) לחוק אף כפר בהתקיימן של נסיבות מחמירות לפי סעיף 301(א) לחוק.

בית המשפט המחויז הדגיש בהכרעת דינו כי מאחר שהמערער לא העיד במשפטו ובכך מנע אפשרות לבחון את גרסאותיו העובדיות בדרך של חקירה נגדית - לא ניתן לתת משקל לאמירות בחקירותיו במשטרה אשר יכולות, לכואיה, לשמש לזכותו.

כאן המקום לציין, כי מאחר שחלק מהודעותיו של המערער במשטרה נמסרו בטרם נועץ עם סנגרו, בית המשפט המחויז הבahir כי התחשב בכך ורק בהודעות שמסר לאחר שנפגש עמו.

7. על סמך מאגר הראיות שנפרס לפניהם בית המשפט המחויז, המערער הורשע בעבירות רצח בכוונה תחילת לפי סעיף 300(א)(2) לחוק, בנוסחו קודם הרפורמה בעבירות ההמתה. עוד נקבע כי המערער רצח את המנוח לאחר "הליך ממשי של שキלה וגיבוש החלטה להמית" בהתאם לסעיף 301(א)(1) לחוק.

בהכרעת הדיון, בית המשפט המחויז פירט כי דקירת המערער את המנוח הייתה "בחירה מחושבת" לרצח אותו ולא רק לפצעו אותו, כפי שנלמד מפגיעה הדקירה בכלל דם חוניים ביוטר, מהעומק המשמעותי של הדקירה, מהעובדת כי שקל היטב את מקום הדקירה וידע על הנזק שהוא תגרום, וכן מהיותו מיזמן לדבריו בפעולות הריגה משירותו בברית המועצות. כך גם נלמד מהහיתו שבז דкар את המנוח תוך שינצל את העובדה שהמנוח נשכב לישון בעודו מפני אליו את גבו, כך שהמנוח לא יכול היה להתגונן מפנוי. כן צוין, כי המערער לא הסתפק בדקירת המנוח אלא כיסה את פניו בשקיות נילון גדולה לצורכי "ריגגה", ולכך יש משקל, למראות שקיים ספק אם המנוח כבר היה מת בשלב זה. על כל זאת, הודגש כי המערער הסביר את רצח המנוח באומרו " נכנס לי פיצוץ בראש כי נמאס לי", באופן המצביע כי فعل להמית את המנוח לאחר הליך ממשי של שキלה וגיבוש ההחלטה להמית.

בית המשפט המחויז הוסיף וצין כי בחירת העיתוי לביצוע הרצת ובחירת כל הרצת לצורך ביצועו, מלבדים כי מתיקי'מת גם החלופה של "תכןון" לפי סעיף 301(א)(1) לחוק.

8. בנוסף, נקבע כי תפקוד המערער בשעת הרצת לא נפגע כתוצאה משתיית אלכוהול וכי פעולותיו היו שחוקות ורציניות ונעו בהתאם להליך השキלה ובגבור החלטה להמית את המנוח. כך עליה מהגרסה שמסר השכן במשטרה, מעדויות חברי המערער שנפגשו עמו בסמוך לרצת, מהתרשומות השוטרים שהיו מעורבים במעצרו וכן מהתנהגו בעת ביצוע הרצת כאשר בחר היטב את מקום הדקירה, שטף את הסדין והחזירה למוקומה וידע להסביר את המנייע לכל פעולה ופעולה.

9. אשר על כן, בית המשפט המחויז הרשע את המערער בביצוע רצח בכונה תחיליה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק, בנוסחו קודם הרפורמה בעבירות ההמתה. משנ��בע כי רצח המנוח בא בגין עבירות רצח בנסיבות חמורות לפי סעיף 301(א)(1) לחוק, נקבע גם כי הרפורמה בעבירות ההמתה אינה מהווה דין מקל עמו ואין לישמה בעניינו. משכך, נגזר על המערער עונש מאסר עולם חובה ופיצוי לבני משפחת המנוח בסכום המקסימלי של 258,000 ש"ח.

עיקר טיעוני המערער ותגובה המדינה לעreau

10. בא-כוח המערער בהודעת העreau בכתב ובטיינו בדיון לפנינו, הניח את מסגרת נימוקיו כדלקמן: ראשית, עמד על השגיאות, לטענותו, אשר נפלו בהכרעת דינו של בית המשפט המחויז ביחס להתקיימות הנסיבה המכミרה המנוחה בסעיף 301(א)(1) לחוק; שנית, הציג את פסיקת בית משפט זה ביחס לפרשנות נסיבה מחמירה זו; שלישיית, טען כי בנסיבות העניין, יש להחיל לחלויפין את הדין המקל המוני בסעיף 301(ב) לחוק (המכונה "פתח המילוט"); רביעית, התיחס לגזר דין של המערער, אשר נתען כי מחמיר עמו יתר על המידה בהתחשב בנסיבות האישיות ומדיניות הענישה הנוגגת.

11. לטענת המערער, בית המשפט המחויז שגה בקובעו כי רצח המנוח מקיים את הנסיבה המכミרה המנוחה בסעיף 301(א)(1) לחוק שלפיה "המעשה נעשה לאחר תכנון או לאחר הליך ממשי של שキלה ובגבור החלטה להמית". נטען כי לא ניתן ללמדוד ממקום הדקירה, עיתופה ו"עטיפת" פניו ורגליו של המנוח בשקיות זבל, על כל שהמעשים נעשו לאחר הליך ממשי של שキלה ולא כתוצאה מהתרצות ספונטנית של המערער. אדרבה, לשיטתו, מחייבתו במשטרה מתקבל הרושם כי קדם לרצח עימות ביןו לבין המנוח, אשר "סערת הרגשות" שהתחוללה בקרבו בעקבות העימות, היא שהובילה אותו לביצוע הרצת באופן ספונטני. מטעם זה גם נתען כי מעשי המערער לא נעשו לאחר תכנון אלא כתגובה לעימות, וכן הודגש כי המערער לא הצדיד מראש בסדין אלא לקח אותה מקיר המטבח בסמוך לרצת.

המעערר הוסיף וטען כי הויאל והיה נתון תחת השפעת אלכוהול בעת ביצוע הרצת, יש בכך כדי לעמעם את יכולתו לגבות הליך ממשי של שキלה עבור לביצוע הרצת. עם זאת, בדיון שלפנינו בא-כוח המערער חזר בו מ"טענת השכירות", על כן מתאפשר הצורך להידרש אליה.

12. לחלויפין, לעמדת המערער כאמור מעשה הרצת בא בשערי הדין המקל המכונה "פתח המילוט" המוני

בסעיף 301א(ב) לחוק. זאת, על רקע מערכת היחסים שבין המערער למנוח, במסגרתה האחרון נהג להכותו ולאיים עליו מעת לעת, באופן אשר גרם לו למצוקה נפשית שהובילה למעשה הרצח.

13. אשר לערעור על חומרת העונש שנגזר, טוען כי נסיבות המקירה ונסיבותו האישיות של המערער מצדיקות כי יגזר עליו עונש מאסר בפועל נמוך מאשר עונש מאסר עולם. אשר לנסיבות המקירה, פורט כי האוימים והמקומות שמספרם המערער לגורסתו מהמנוח הם שהובילו אותו למעשה הרצח. ביחס לנסיבותו האישיות, צוין כי מדובר באדם מבוגר, אשר במשך שנים רבות שעה לארץ הסתווב כדר רחוב ואף סבל מבעיית אלכוהוליזם. כן, הודגש כי הודה מהרגע הראשוני בביצוע הרצח ולקח אחריות על מעשיו.

14. מנגד, לעומת המשיבה, יש לדחות את הערעור משלא הוצאה עילה להטעבות בקביעותיו של בית המשפט המחויז. תחילת הودגה הימנעות המערער מלהuid ומשמעות עובדה זו על משקל אמרות המערער בחקירותי במשפטה.

לשיטת המשיבה, רצף פעולותיו של המערער מלמד כי הרצח בוצע לאחר תכנון או לאחר הליך ממשי של שKİלה וגיבוש החלטה להמית, כנדרש בסעיף 301א(1) לחוק. בתוך כך, פורט כי חווות-דעת נתיחת גופת המנוח (ת/37) מלמדת על פגעה במקום רגש, חידרת הסcin לשם יצירת נזק عمוק ומקייף כשפתח הדקירה רחוב הרבה יותר מלhib הסcin ועומקה משמעותית מאוד. טוען כי מכך עולה שמדובר בדקירה מדוקית, מכונה ומהירה. בנוסף, צוין כי לערער היו מספר הזדמנויות לשקלול את השלכות מעשייו וכי הוא ניצל את היות המנוח שכוב במיטה, כשהגבו מופנה אליו מבלתי יכולת להתגונן.

עוד הודגש כי המערער רצח את המנוח מבליל שקדמו לכך התగורות או מאבק, כפי שנלמד מדבריו בחקירות במשפטה באומרו "נכns li פיצוץ בראש כי נמאס לי ... ובהמשך נתמי לו מכיה עם סcin בערך הצואר" וכן כאשר הבהייב ביחס למיקום הדקירה באומרו "למדתי בבית ספר אנטומיה וידעתי שהוא המקום אחד המסוכנים בגוף של בן אדם שאם הוא נפתח דם יוצא כמו מים מהברז". גם "עטיפת" ראשו של המנוח בשקיות זבל חלק ממעשה ההמתה מהווה, לטענת המשיבה, אינדיקטיה לכך שלא מדובר במעשה ספונטני. עוד צוין, כי קור רוחו של המערער לאחר המעשה, כפי שעולה מכך שניקה את הסcin ואת הרצפה מדם ומכך שביקש מהשכן לעזור לו להיפטר מגופת המנוח, מלמד אף הוא על כך שהרצח בוצע בשקייה ממשית ולא במסגרת סערת רגשות.

15. אשר לבחינת הדיון המקל עם המערער לפי סעיף 301א(ב) לחוק, טוען כי טענה זו לא הועלתה בבית המשפט המחויז. מילא בהתאם לפרשנות הסעיף בבית משפט זה לא מתקיימות נסיבות שבשלן מעשה הרצח אינו מבטא דרגת אשמה חמומה במיוחד.

דין והכרעה

16. בכתב האישום, יוחסה לערער עבירות רצח בכוונה תחילת לפי סעיף 300(א)(2) לחוק, בנוסחו עבור רפורמה בעבירות ההמתה. לאחר שכתב האישום הוגש בסמוך לפניה כניסה הרפורמה לתקוף, הוא נוסח גם בהתאם

להגדירות עבירות הרצח בנסיבות מחמירות - הן לפי סעיף 301א(א)(7) לחוק שעניינו אכזריות מיוחדת, אשר ממנה חזרה בה המשיבה בתום פרשת התביעה; הן לפי סעיף 301א(א)(1) לחוק שעניינו תכנון או שקיילה.

רצח המנוח בוצע עופר למועד תחולת הרפורמה בעבירות ההמתה, על כן הרפורמה תחול על עניינו רק במקרה שבו היא מחייב דין מכך עמו (ע"פ 6338/20 ח'ם נ' מדינת ישראל, פסקאות 10-11 לפסק דין (7.7.2022) (להלן: עניין ח'ם)). משמע, אילו מעשי המערער יכנסו בגדרי עבירות הרצח בנסיבות מחמירות (סעיף 301א(א) לחוק), אז הרפורמה לא תהא דין מכך עבورو; אולם, בהיעדר נסיבות מחמירות, או בהתקיים "פתח המילוט" (סעיף 301א(ב) לחוק), או לחלו פין אם יקבע כי מדובר בהמתה בנסיבות מופחתת (סעיף 300ב(ב) לחוק) - הרפורמה תהווה דין מכך עם המערער ויש להחיל עליו את כליה.

בקשר זה, כאמור לעיל, המערער הודה בביצוע עבירות הרצח, אולם טען כי יש להחיל בעניינו את עבירת הרצח הבסיסית כהגדרתה בסעיף 300(א) לחוק וכי לא חלה עבירה הרצח בנסיבות מחמירות לפי סעיף 301א(א) לחוק. לבחינת התקיימות הנسبה המחייבת המנוח בסעיף 301א(א)(1) לחוק אפנה CUT.

מסגרת נורמטיבית - סעיף 301א(א)(1) לחוק

17. על המסגרת הנורמטיבית בעניינה של הרפורמה בעבירות ההמתה, עמדתי לא אחת בפסק דין שנייתנו על ידי מאז כניסה לתוקף. בעניין שלפנינו, ארחיב בהיבט נוסף לדין החדש לאחר הרפורמה בעבירות ההמתה.

הרפורמה בעבירות ההמתה (חוק העונשין (תיקון מס' 137), התשע"ט-2019, ס"ח 230 (לעיל ולהלן: הרפורמה בעבירות ההמתה או הרפורמה)), נכנסה לתוקף בשנת 2019, ובמסגרתה עוצבו ונחקקו מחדש עבירות ההמתה.

הצורך ברפורמה התעורר, בין היתר, על רקע ביקורת על גדרהן העומדים של עבירות ההמתה (דנ"פ 1042/04 ביטון נ' מדינת ישראל, פ"ד סא(3) 646 (2006)). לשיטת המבקרים, עבירת הרצח (סעיף 300 לחוק, בנוסחו קודם הרפורמה) התפרסה באופן רחב מדי על מקרים שבהם לא מוצדק לטייג את הנאשם כרוצח ולגוזר עליו עונש מאסר עולם חובה, ובד בבד פסחה על מעשי המתה חמורים אשר בהם ראוי לסוג את הנאשם כרוצח ולהענישו בהתאם לכך.

ביחוד, הופנו חיצי ביקורת כלפי גדרי עבירת הרצח בכונה תחיליה אשר נמנתה בסעיף 300(א)(2) לחוק, בנוסחו הקודם. עבירה זו נועדה לבטא עיקרון בסיסי שלפיו ישנה אשמה חמורה במיוחד במקרים רצח שנעשה לאחר תכנון או הлик שקיילה. במשפט הישראלי, יסוד הכוונה תחיליה התאפיין בשיקול הדעת הנדרש לגיבושה, אשר נועד להבחין בין הכוונה תחיליה לבין הספונטנית המסתירה לעבירת ההרגה (מרדי קרמניצר וחאלד גנאים הרפורמה בעבירות ההמתה (2019) לאור עקרונות היסוד של המשפט ומחקר היסטורי והשוואי 357 (2020) (להלן: קרמניצר וגנאים)). במרוצת השנים בפסיקת בית משפט זה נמתחת והרחבה ירידת תחולת עבירת הרצח בכונה תחיליה עד אשר באו בשעריה מרבית המקרים של המתה בכונה, וזאת תחת עבירת ההרגה.

בזה אחר זה, צומצמו דרישות שלושת יסודות עבירות הרצח בכוונה תחיליה - היסود הראשון, הכהנה, פורשvr כר שמדובר ביסוד פיזי טהור באופן שנדרשות פעולות הכהנה פיזיות לקראת הרצח, מבלתי שנדרשת כל הכהנה נפשית, רגשית או שכלית. עוד נקבע כי יסוד זה יכול להתגבע גם תוך כדי הליך ההמתה וכן כי נדרירים המקרים בהם התקיימה החלטה להמית אך לא התקיים יסוד הכהנה. היסוד השני, החלטה להמית, פורשvr כר שעלה התקיימו במישור ההכרתי ובמישור החפצי ניתן ללמידה באמצעות בחינת טיב המעשה ונסיבות ביצוע העבירה; והוא יכול אף להתגבע תוך כדי מעשה ההמתה. לבסוף, ביסוד השלישי, היעדר קינטור, לצד דרישת סובייקטיבית כי הקינטור השפיע בפועל על הנאשם, התווספה דרישת אובייקטיבית כי הקינטור אף היה משפייע על "אדם מן היישוב" (ראו בהרחבה: הוצאות לבחינת יסודות עבירות ההמתה דין וחובן נספח ב' - עבירות ההמתה במשפט הישראלי - הדיון הקיים, עמודים 10-1 (2011)).

שילוב הדברים זה, גרם לכך שעבירת הרצח בכוונה תחיליה הורחבה במידה יתרה, באופן שהוביל לניסוחה מחדש של עבירת הרצח במסגרת הרפורמה בעבירותים ההמתה (דברי ההסביר לתיקון 137 (הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 124 (עבירות המתה)), התשע"א-2015, ה"ח 166, 170 (להלן: דברי ההסביר לחוק); פרוטוקול ישיבה 239 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20, 4, 19.7.2016)).

18. על רקע האמור, במסגרת הרפורמה נחקקו שתי עבירות רצח - עבירת הרצח הבסיסית אשר נועדה לחול על מקרים חמורים של המתה אדם (סעיף 300(א) לחוק), וUBEIRAT HARETS BANSHIOT MACHMIROT MIYUDUT LEMAKRIM CHAMORIM BIYOTR SHEL MATTAH ADAM, HAGLALIM CHOMRAH MOSERIT MIYUDUT (סעיף 301(א) לחוק) (דברי ההסביר לחוק, בעמוד 169; מרים גור-אריה "הרפורמה המוצעת לעבירותים המתה במשפט הישראלי לאור עקרון האשמה" משפטים על אתר ה 1, 15 (2013)).

19. ראשונה מבין הנסיבות שנחקקו במסגרת עבירת הרצח בנסיבות חמירות, היא הנסיבות המנויות בסעיף 301(a)(1) לחוק, אשר באה בנעלים עבירת הרצח בכוונה תחיליה מבחינה מהותית וריעונית, אולם נועדה לשנות מדרישת "כוונה תחיליה" כמשמעותה ופרשנותה עובר לרפורמה. כך בלשון סעיף החוק:

301(a). הגורם בכוונה או באדישות למותו של אדם באחת מהנסיבות המפורטות להלן, דיןו - מאסר עולם ועונש זה בלבד [...]

(1) המעשה נעשה לאחר תכנון או לאחר הליך ממשי של שキילה וגיבוש החלטה להמית;

על היחס שבין עבירת הרצח בכוונה תחיליה לנסיבת החדשה שנקבעה בגדר עבירת הרצח בנסיבות חמירות, הובחר בדיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט כי "הנסיבות החדשה שקבענו היא תחליף לכוונה תחיליה, אבל היא מנוסחת בצורה שונה [...] היסודות שלא זהים לכוונה תחיליה" (פרוטוקול ישיבה 404 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20, 27 (11.7.2017); כן ראו: ע"פ 3223/21 מדינת ישראל נ' שפק, פסקה 12 (2.3.2022)).

20. שינוי משמעותו ומרכזו של הנסיבות המחייבת החלטה ביחס לעבירת הרצח בכוונה תחיליה, מתבטא בכך שהוא נועד להוtier מחוץ לגדר תחולתה "מקרים של המתה בכוונה שנוצרה באופן ספונטני, כגון לאחר קינטור סובייקטיבי שלל תכנון ושקיילה" (דברי ההסביר לחוק, בעמוד 170). שמעות הדברים היא חידוד הבדיקה בין רצח שבוצע לאחר

תכןן או לאחר הליך ממש של שキילה וגיבוש החלטה להמית את הקורבן לבין רצח שבוצע באופן ספונטני, ללא הפעלת שיקול דעת של ממש בהקשר זה ואף ללא פעולות הכנה מקדימות לצורך ביצוע הרצח (ע"פ 7722/19 זרנסאי נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (19.4.2021) (להלן: עניין זרנסאי)). על כן, במקרים של "כונה ספונטנית" יחוסו עתה תחת עבירות הרצח "הבסיסית" לפי יסוד נפשי של כונה, המנוייה בסעיף 300(א) לחוק.

21. המחוקק הבahir אפוא בדברי ההסבר לחוק מה לא כולל בגדיר הנסיבה המחייבת - במקרים של המתה בכונה ספונטנית; עתה נדרשים אנו לבחון את הרכיבים הפוזיטיביים להתקי"מות אחת מבין החלופות - תכןן או הליך ממש של שキילה וגיבוש החלטה להמית.

22. כפי שהדגשתי לא אחת, יציקת תוכן ומשמעותו לגדרי עבירות המתה לאחר הרפורמה, נעשית עקב בכך אגדול מקרה אחד לשנהו ובהתאם לתשתיית העובדתית הקונקרטית. בפרט, בהקשר של הנסיבה המחייבת המנוחה בסעיף 301(א)(1) לחוק, הדגשתי לאחרונה כי "מחד גיסא, יש להקנות לסעיף וחלוופתו פרשנות רחבה דיה על מנת שיחול על אותם במקרים המגלמים את מידת האשם וטיב ההתנהגות הצדדים זאת; מאידך גיסא, אם נפרשו בהרחבה יתרה, נמצא עצמנו קרובים ל'נקודת ההתחלה' שקדמה לרפורמה" (ע"פ 578/21 ابو סרארי נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (16.2.2023)).

23. תחילה, לפי פשוט לשון הנסיבה המחייבת, די בהתקי"מות אחת מבין חלופות הסעיף בלבד כדי לבוא בשערו הנסיבה המחייבת - תכןן או הליך ממש של שキילה וגיבוש ההחלטה להמית (ע"פ 8030/21 ابو צינב נ' מדינת ישראל, פסקה 49 (25.12.2022)).

24. מלבד זאת, על מנת להעניק פרשנות לחלופות הנסיבה המחייבת, נפנה מבטנו ליסודות וטעמי החומרה הנודעת למעשה המתה שבוצע לאחר תכןן או הליך ממש של שキילה. בסוד עיקרונו זה, מספר טעמים אשר ניתן לחלקים לשתי קבוצות: קבוצה ראשונה - אם לבצע את מעשה המתה - חומרת אשמתו של הנאשם נעוצה בכך שהתגבר על עכבות מוסריות וערכיות קודם ביצוע מעשה המתה, והסיר מדרכו משוכות אתיות לצורך ביצוע הרצח. בכך, מתעצמת הزادות הרוצח עם מעשה העבירה, כאשר הבחירה לפגוע בערך חי האדם היא בחירה שלמה ומוחלטת, לאחר שהתלבט וشكل אם לעשות כן. קבוצה שנייה - תוכנית הנאשם לכך לבצע את מעשה המתה - חומרת אשמתו של הנאשם ניכרת בנחישותו לביצוע הרצח, אשר רעם תוכנית להוצאה זמן אל הפועל, הכנין את צעדיו לצורך כך וככל היבט את מעשיו להגשمت תוכנית ביצוע הרצח. התוכנית מגלה כי הנאשם מעדיף את מימוש מטרותיו על פני ערך חי קורבן העבירה, ואף חושפת את מסוכנותו הרבה לציבור הטמונה בתכניתו הקטלנית.

25. מכאן, לגדרי החלופות. תכןן מהו? כאמור לעיל, יסוד ההכנה שבגדיר עבירת הרצח בכוונה תחילת, עובר לרפורמה, דולל וצומצם לכך שמדובר בהכנה פיזית אשר יכולה להתגבש אף בעיצומה של פעולה הקטילה. ניתן לומר בבטחה כי רכב זה שונה ונוסף מחדש במספר אופנים - במישור עיתוי התכנון, לשון הסעיף דורשת כי מעשה הרצח בוצע לאחר תכנון. הינו, נדרש תכנון מוקדם למעשה הרצח, אשר יתקיים מבעוד מועד וקדם למעשה המתה, כך שאינו יכול להתגבש במהלך מעשה המתה עצמו כפי שהוא עובר לרפורמה.

זאת ועוד, בהתאם לטיעמים בסוד החומרה ראוי שיתקיים רכיב איקוטי בתכנון מעשה הרצח. אמןם ישנו קושי להגדיר במדויק את טיב התכנון, אולם סבורני כי נדרש תכנון איקוטי אשר יכול להתבטא, למשל ובין היתר, בהכנות כל עמוד 8

הרצת, בחירת עיתוי מתאים לרצח ורקע תוכנית לביצוע הרצת.

26. פסיקת בית משפט זה לאחר הרפורמה עולה בקנה אחד עם האמור, כאשר הוכר כי על התקיימות החלופה שלפיה מעשה הרצח בוצע לאחר "תכנון" ניתן ללמידה מביצוע "שרשרת פעולות הדורשות זמן ומאץ" (ענין זנסנאי, בפסקה 19); הצעידות בכל רצח מבעוד מועד (ע"פ 3308 וחידי נ' מדינת ישראל, פסקה 22 לחווות דעתו של חברי השופט א' שטיין (15.1.2020) (להלן: ענין וחידי)); או מהכנת זירת הרצח לקרأت ביצוע הרצח וכן הכנת הזירה לקראת הימלטות הנאשם לאחר מכן (ראו פסק דין בע"פ 8956/2022 מריו נ' מדינת ישראל, פסקה 29 (28.6.2022), ובע"פ 18/2022 רוזקוב נ' מדינת ישראל, פסקה 67 (4.9.2022)).

27. הליך ממשי של שキלה וגיבוש החלטה להמיתמה? לצד החומרה הכרוכה במעשה המתה שבוצע לאחר תכנון מוקדים, המחוקק הכיר אף בחומרה היתריה המתבטאת במקרים "של רצח לאחר שキלה, שבא בן אדם, עשה את ההחלטה המוסרית לגורום למותו של אדם" (פרוטוקול ישיבה 472 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20, 23 (להלן: פרוטוקול ישיבה 472)).

ביחס לשאלת העיתוי, גם בחלופה הראשונה, מדגיש המחוקק כי מעשה הרצח נדרש להתבצע לאחר הליך ממשי של שキלה ולאחר גיבוש ההחלטה להמית. אי לכך, הליך שキלה אשר מתבצע בעיצומו של מעשה הקטילה לא יבוא בשערו הנסיבה המחייבת, בשונה כאמור מהדין שקדם לרפורמה בעקבות ההמתה.

28. לא זו אף זו, לשון החוק מבהירה כי נדרש הליך ממשי של שキלה. בדיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט פורשה דרישת זו כר"ש "שמדובר בשキלה שהיא אמיתי" (פרוטוקול ישיבה 472, בעמוד 25). המוקד לבחינת ממשיות הליך השキלה נעוץ אףօא בבחינת איזות השキלה. לצורך כך, ניתן למנות רשיימה בלתי ממצאה של נסיבות עזר (כן ראו: קרמניצר וגהנים, בעמודים 374-375):

ראשית, משך הליך השキלה. בהיבט זה ברוי כי לא די במחשבה חולפת כהרף-עין הוайл ובכך עלול להיטשטש קנו הגבול שבין הנסיבה המחייבת לבין מעשה המתה שקדמה לו "כוונה ספונטנית", בנגד לכוונת המחוקק. יחד עם זאת, ניכר שאין מקום לדרש הליך שキלה הנפרס על פרק זמן ממושך.

שנית, הליך השキלה. לא בכדי לשון החלופה אינה מונה "שキלה" לבדה אלא נלוות לה הדרישה כי יתקיים "הליך" של שキלה. אף שאין מדובר הליך רב-שלבי של שキלה חוזרת ונשנית או התלבבות אינטנסיבית אם לבצע את מעשה המתה, אכן יש טעם בכך שהשキלה לא תוביל>User לרצחankan הדעתה רגעית או פתאומית אלא תבוא לידי ביטוי בשלביות מסוימת של התגבשות שיקול הדעת.

שלישית, תוכן השキלה. בהתאם לטעמים שנמנו לעיל, אין מקום להרחיק ולהיביך כי הליך השキלה יכול שקייל ערכיות-נורמטטיבית של ההחלטה להמית אדם על השכלותיה ורבדיה, אלא המוקד הוא עצם שיקול הדעת והຕגבשות הרעיון של ביצוע מעשה המתה. בהקשר זה, ניתן להיעזר בדבריו של פרופ' פלר אשר הציע להגדיר כך את דרישת "הכנה" במסגרת עבירות הרצח בכוונה תחיליה, כדייטהה עובר לרפורמה:

"תהליך פנימי של הכשרה עצמית של האדם, מבחינה שכלית, רגשית ותכליתית - כמובן, מבחינת כל היבטי מערכת ח' הנפש - לקראת מימוש מצימה קטלנית, המתלווה אל עצם גיבוש הרעיון לשימן קץ לח' הזולת" (ש"ז פלר יסודות בדייני עונשיין כרך א 697 (1984) (להלן: פLER)).

רביעית, לא דומה הליך שקיים הנעשה ביישוב הדעת ובקורס רווח להליך שקיים הנעשה בלהט יצרים ובעיצומו שלIOCות או עימות, כפי שהדגימה נציגת משרד המשפטים בדיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט באומרה: "למשל, במהלך קפטטה. בן אדם בא עם סיכון ובמהלך הקפטטה מרגיז אותו בן אדם שהוא רב אותו והוא שולף את הסיכון וגורם למותו. זה מקרה שבו לא התגבשה טרם הסיטואציה החלטה להמית לאחר הליך של שקיים" (פרוטוקול ישיבה 472 בעמוד 23). מהות הדברים היא כי בחירת הרוצה להמית הנעשית בלהט הרגע או בעקבות קנטורו סובייקטיבי אינה מוגלה בחירה מלאה או הזדהות שלמה של הרוצה עם מעשה ההמתה. יחד עם זאת, אין לשלול כי במקרה המתאים, סערת הרגשות לא תקאה במידה משמעותית את איזoctו וטיבו של הליך שקיים העומד בפני עצמו ומצדיק הרשעה ברצח בנסיבות מחמירות.

29. בדרכו זו, בפסיקת בית המשפט לאחר הרפורמה הוכר כי על התקיימות החלופה שלפיה מעשה הרצח בוצע לאחר "הליך ממש של שקיים וגיבוש החלטה להמית" ניתן ללמידה, בין היתר, פרק הזמן הממושך עליו נפרסה תוכנית ביצוע המיתה של הנאשם (ע"פ 5995/21 אבו אלחסנה נ' מדינת ישראל, פסקה 31 (16.6.2022)); והשחות שהייתה לנאשם לחזור בו מתקنته, טרם ביצועה (ענין זרנסקי, בפסקה 19). בד בבד, במקרה אחר הבהיר כי אין בקביעת שלפיה הנאשם נשא עמו אקדה לזרת ההtagשות וירה במנוח מטווח קצר, כדי ללמד על הליך ממש של שקיים וגיבוש החלטה להמית (ע"פ 3546/19 עודה נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (15.1.2023)).

30. נשוב עתה לנקודת הפתיחה של דיונו. כאמור לעיל, בדברי ההסבר לחוק, המחווק הבahir את כוונתו להחריג במפורש מתחולת הנסיבה המכמירה מקרי המתה שנעשו תוך "כוונה ספונטנית". מלבד העובדה כי הרגשתה של כוונה זו מבהירה אילו מקרי המתה לא כוללים בנסיבה המכמירה, ניתן אף ללמידה מכך על היבט פוזיטיבי נוסף במאפייניו וגדורי חלופות הנסיבה המכמירה - תכנון או הליך ממש של שקיים וגיבוש ההחלטה להמית. על טיבה של "הכוונה הספונטנית" עמד זה מכבר פרופ' פLER בספרו:

"הכוונה הספונטנית [...] מתאפיינת בתהליך גיבוש מרווח וסמור כלו - על כל שלביו, כולל היוצרות עצם הרעיון של ביצוע העבירה - לעשיית העבירה, עד כדי כך שתהליך זה עשוי להיות חופף, על כל היקפו, לתהליך העשייה עצמה. האדם יוצר את הרעיון, מקבל את ההחלטה ומבצע את העבירה באורח רגעי-פתאומי - *impetu de* - כתהליך מנטאלי ותהליך אופרטיבי רצופים ושלובים זה בזה, כאילו הכוונה והמעשה באים אחד, ללא כל רעיון קודם ולא רוח זמן ביניהם" (פלר, בעמודים 682-681).

רוצה לומר, מכך שimary המתה שנעשו תוך "כוונה ספונטנית" הוחרגו מתחולת הנסיבה המכמירה, נלמד כי לצד הדרישה כי התכנון או הליך שקיים לא יתגבשו סימולטנית לריצה, כאמור לעיל, נדרש גם ממד נוסף המאפשר כי התכנון או הליך שקיים יעדכו כל אחד בפני עצמו ובמנוחה מהרצתה באופן מהותי, כאשר התהליך המנטאלי והאופרטיבי - מובנים ומופרדים זה מזה.

31. לסיכום, במסגרת הרפורמה בעבירות המיתה נחקקה עבירות הרצח בנסיבות מחמירות המנויה בסעיף עמוד 10

301א(א) לחוק, אשר חלופותיה הן כי הרכח בוצע לאחר תכנון או לאחר הליך ממש של שキלה וגיבוש החלטה להמית. נסיבה זו נועדה להחליף באופן מהותי ורעוני את רכיב ה"כוונה תחיליה" בעבירות הרכח עובר לרפורמה, לצד שניוי ועיצוב מחדש של גדרי העבירה. מלבד החרגת מעשה המתה שבועה תוך "כוונה ספונטנית", ניתן לאפיין את גדרי החולפות באופן פוזיטיבי כמפורט לעיל בהרחבה.

תכנון - נדרש להתקיים מבעוד ועובר למעשה ההמתה במישור העיתוי. בנוסף, על התכנון לכלול ריכיב איקוטי מסוים, אשר עשוי להתבטא, למשל ובין היתר, בהכנות כלבי הרכח, בחירת עיתוי מתאים לרכח ורקימת תוכנית לביצוע הרכח. הליך ממש של שキלה וגיבוש ההחלטה להמית - נדרש אף הוא להתקיים עובר למעשה ההמתה במישור העיתוי. בנוסף, מדובר בשキלה ממשית, כאשר בבחינת משך השキלה לא די במחשבה חולפת אך גם לא נדרשת שキלה לפרק זמן ממושך; על הליך השキלה לכלול שלביות מסוימת של התגבשות שיקול הדעת; מוקד תוכן השキלה הוא עצם שיקול הדעת, ולא בהכרח שキלה ערוכית-נורמטטיבית של מעשה ההמתה; ואף לא דומה הליך שキלה הנעשה ביישוב הדעת להליך המתבצע בלב סערת רגשות. זאת עוד, ביחס לשתי החולפות, נדרש כי התכנון או הליך השキלה יעדמו כל אחד בפניו ובסמונתו מהרכח באופן מהותי.

לאחר שעמדנו על גדרי חלופות הנסיבה המחייבת, אפנה ליישמן על ענייננו.

מן הכלל אל הפרט

32. תחיליה לסוגיה ראייתית. כלל ידוע הוא כי אין לקבל אמרת-חו"ז של הנאשם, אשר הוא מגישה וمبקש להשתמש בה לטובתו, כראיה לאמתות תוכנה, אלא אם הנאשם מעיד בבית המשפט ועל ידי קר חושף עצמו לחקירה נגדית ביחס לגרסתו-שלו (ע"פ 14/1828 דahan נ' מדינת ישראל, פסקה 42 (27.6.2019); עניין וחיד', בפסקה 25; נינה זלצמן "אמרת הנאשם לטובתו" משפטים יז 284, 299 (1987)). גם במקרה שבו אמרת הנאשם אשר הוא מבקש להשתמש בה לטובתו, מתאפשרת כראיה בבית המשפט בהיותה חלק מהודאותו לחובתו לפי סעיפים 11 או 12 לפיקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, משקליה יהא פחות כאשר הנאשם לא העיד להגנתו ולא נחקר בחקירה נגדית על אמרתו (ע"פ 2592/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 9-10 (6.7.2016)). קר נקבע זה מכבר בעניין קרנץ:

"הכלל שאמרתו של הנאשם שאמירה מחוץ לבית-המשפט, כשראה כראיה אם הוכחה כדבוי (סעיף 11 לפיקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971), אין בו חשיבות כדי להפוך אמרה זו לעדות: עדין בקשר אמרה היא, שלא אומתה בשבואה (או בהצהרה) ולא נבחנה בחקירה שכונגד. במידה שיש באמרת הנאשם שמחוץ לבית-המשפט משום הוודהה, חלה הוראת סעיף 12 המשיג קבילהה לפי נסיבות נתינתה; אבל גם במידה שאין באמרתה צו משום הוודהה, ובין הוראת סעיף 12 חלה עליה ובין אם לאו, אין האמרה יכולה לשמש ראייה כאם נגד הנאשם בלבד. רצחה נאשם שאמרתו שאמר מחוץ לבית-המשפט תשמש ראייה לטובתו, עליו להעיד בבית-המשפט ולאשרה בשבואה ולהשופ עצמו לחקירה נגדית עליה. לפי השיטה הנהוגה אצלו, זכותו של הנאשם היא לשთוק ולא להעיד בבית-במשפט; אבל יהו אשר יהיו התוצאות הצטומות לו לטובתו מן השימוש בזכותו שתיקתו, התוצאה שיוכל לסמוך להגנתו על אמרתו שמחוץ לבית-המשפט אינה נמנית עליה" (ע"פ 205/75 קרנץ נ' מדינת ישראל, פ"ד ל(2) 473-474 (1976)).

33. בעניינו, המערער הודה, כאמור לעיל, בבחירה עבירת הרצח הבסיסית לפי סעיף 300(א) לחוק אף כפר בהתកיימן של נסיבות מחמירות, ובפרט בגין נסיבת המחמירה המנויה בסעיף 301(א)(1) לחוק. לצורך שלילת התקיימות חלופות הנסיבה המחמירה, המערער טוען כי מחייבתו במשטרה עולה כי למעשה הרצח קדם עימות בין לבין המנוח, אשר בעקבות "סערת הרגשות" אשר התגבשה בקרבו - הלה למטבח, נטל סכין بيדו, ניגש אל חדר השינה ורצח את המנוח. למדך, כך לשיטתו, כי המדבר במעשה המתה ספונטני ולא רצח אשר נעשה בעקבות תכנון או לאחר הליך ממשי של שキלה.

אולם, משהמעערר בחר שלא להעיד להגנתו, ושר ברינו לבין עצמו את סיבותיו וטעמי להימנע מלעשות כן - נכן עשה בית המשפט המחויז אשר מיאן להעניק משקל לאמריותו במשטרה אשר יתכן והיה ניתן לזקוף לזכותו. כך גם ביחס לטענות שהעלתה בא-כחו בשל הסיכומים בבית המשפט המחויז מבלי שנטענו מפי המערער במפורש במשטרה או בمعנה לכתב האישום.

על כן, אמרות המערער במשטרה אשר יכולות היו לכוארו להזקף לזכותו, לא נשקלו בתוך המארג הראייתי שהונח לפני בית המשפט המחויז, וכך גם ניתן להסתמך עליו בערעור שלפנינו.

34. מכאן לגוף של טענות. שлем אני עם קביעת בית המשפט המחויז כי מארג הריאות מבסס כי מעשה הרצח בוצע לאחר הליך ממשי של שキלה וגיבוש החלטה להמית, בהתאם לסעיף 301(א)(1) לחוק.

ברקע למעשה הרצח, כך לדבריו של המערער, ניצב סירובו העיקש של המנוח לשלים על שהותו בדירתה המערער או להתפנות מהדירה, כאשר מעט לעת אף אים עליו והכה אותו. אולם, לא נקבע כי עבר למעשה הרצח התגלו ויכוח או עימות קונקרטי בין המערער למנוח אשר בעקבותיו רצח את המנוח בלחת רגעי או כמעשה ספונטני.

35. מלבד היסוד השלילי של היעדר "כוונה ספונטנית", צבר נסיבות בבחירה העבירה מכלול מלמד באופן פוזיטיבי על כך שהרצח בוצע לאחר הליך ממשי של שキלה וגיבוש החלטה להמית. כאמור לעיל, מעשה הרצח לא בוצע בעקבות ויכוח או עימות קונקרטי, כי אם בשל הסיבה, לדבריו של המערער, כי נמאס לו מהתנהלות המנוח, באופן המלמד על התgebשות הרעיון בקרבו.

כך גם, אף שלא די באופן הדקירה ועיתה כשלעצמם כדי ללמד על הליך ממשי של שキלה, רכיבים אלו תורמים את חלקם למכלול הנסיבות המצביעים כי מדובר ברצח מחשיב וסקול. עת שהו המערער והמנוח ייחדי בדירה, המערער המתין "לשעת הcosaר" כאשר המנוח עלה על יצועו. או אז, ניגש למטבח הדירה,לקח סכין, וצעד לחדרו של המנוח, מבלי שהלה מבחין בו ובסcin שמאחורי גבו. בשלב זה, כאשר גבו של המנוח מופנה למערער ובעוודו ספק ישן ספק ער, ذكر את המנוח דקירה מדיקת ואיקוטית. פעם אחר פעם עולה בדבריו של המערער כי שקל היטב את מיקום הדקירה, כי היה מיוני בבחירה באופן מיטבי וכי הכיר את הנזק שייגרם למנוח אשר יוביל למותו תוך דקות ספורות כאשר סובב את הסכין בעודה נעוצה בצוואר המנוח. לכל זאת יש להוסיף כי המערער פעל שלא מתוך להט וצרים אלא בראשת של קור-רוח, אשר מוסיפה אף היא למסקנה כי בנסיבות אלו המערער שקל את מעשה הרצח ופועל להגশימו.

36. אשר להתנהלות המערער לאחר ביצוע הדקירה הקטלנית. התנהגות נאשム לאחר מעשה עשויה, במקרים המתאים, לשפוך או במידת מה על היסוד הנפשי בקרבו בעת ביצוע מעשה העבירה עצמו (ע"פ 1213/21 וואסה נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (11.8.2022)). בעניינו, המערער לא הסתפק בדקירה המדוקית והמכונת בצווארו של המנוח, אלא עטף את ראשו בשקית נילון שחורה וגדולה בגדר "זידוא הריגה". פעולת ההמתה הממושכת, והיותה מתפתחת במספר שלבים, תורמת אף היא לבחינת הלך מחשבתו של המערער בביצוע הרצח, כאשר היא מצטרפת ליתר נסיבות ביצוע העבירה אשר תוארו לעיל (ע"פ 3992/22 ותד נ' מדינת ישראל, פסקה 45 (7.5.2023)).

לאחר מכן, המערער פנה להסתיר ולהסווות את מעשיו - הסיר את הדם מהטcin והשיבה למקוםה, ניקה את הרצפה מכתמי הדם, ואף ביקש משכנו לסייע לו בהעלמת גופת המנוח (ע"פ 3965/22 טל נ' מדינת ישראל, פסקאות 24, 36 (30.3.2023)). הגדייל לעשות המערער, אשר יצא לשות עם חבריו, התנהג באופן רגיל, וכל זאת תוך שהוא משקר להם ביחס למקום הימצאותו של המנוח (ע"פ 8199/20 זיאדת נ' מדינת ישראל, פסקה 40 (30.4.2023)). גם בנסיבות אלו כשלעצמם לא די כדי ללמד על הליך השkolah בקרבו של המערער עובר לרצח, אולם הן מוסיפות נדbra לצבר הנסיבות כאמור המלמד על הלך מחשבתו קודם לרצח.

37. מכול נסיבות ביצוע העבירה ייחדו - עובר לרצח, במהלךו ולאחריו - מלמד אפוא כי רצח המנוח בוצע לאחר הליך ממשי של שkolah וגיבוש החלטה להמית מצדיו של המערער, אך למעשה בגדבי עבירת הרצח בנסיבות חמימות שלפי סעיף 301א(א)(1) לחוק. בקביעי כן, מתייתר הצורך להכריע באשר להתקיימות החלופה הראשונה המנוחה בסעיף 301א(א)(1) לחוק כי מעשה הרצח בוצע לאחר "תכנון".

38. זאת ועוד, ברוי כי אין ברצח המנוח בידי המערער אי אלו "נסיבות מיוחדות" המגלות כי "המעשה אינו מבטא דרגת אשמה חמורה במיוחד", כדי שמעשו יבואו בשערי סעיף 301א(ב) לחוק (לענין פרשנות סעיף זה, ראו בהרחבה פסק דין בעניין ח'ים).

גם אם אנחנו כי המנוח נהג לאיים על המערער ולהכוותו, ולא הוכרע כר, אמןם עסқין בסוג נסיבות העשויה להפחית את מידת אשמו של המערער, אולם בעניינו אין בעוצמת נסיבות אלו כדי להקחota מאשמת מעשו (ענין ח'ים, בפסקאות 23-26). לא כל שכן, באופן המצדיק להפחית מאשמו כך שמעשו יחוSO תחת עבירת הרצח הבסיסית חלף עבירת הרצח בנסיבות חמימות. בהקשר זה, מתאים הדברים שכתבתי בעניין ח'ים:

"ניסיונו הח'ים מלמד, כי פעמים רבות מעשי רצח אינם מבוצעים בחלל הריק ולא כל 'הקשר' שלילי קודם בין הרוצח לנרצח. המקירה שלפנינו אף הוא דוגמא לכך. לעיתים מדובר בסכסוך על רקע כספי, פעמים אחרות ישנה 'ירבות' כזו או אחרת בין הרוצח לנרצח. במקרים אחרים, קיימים סכסוך הנובע ממערכות יחסים זוגית כלשהי [...] הצבת רף נמוך באופן שבו גם נסיבות בעוצמה אשר אינה חריגה וקיימו את הקבוע בסעיף 301א(ב) לחוק - תergusם בעקרון קדושת הח'ים; בקביעת המחוקק כי מעשה רצח שנעשה בנסיבות חמימות דינן מסר עולם חובה; ועלולה להוביל, אט אט, להרחבת 'פתח המילוט' לממדים בלתי רצויים" (ענין ח'ים, בפסקה 26).

בעניינו, כמפורט לעיל בהרחבה, על רקע סכסוך - המערער רצח את המנוח. הנסיבות נסיבות ביצוע העבירה ייחדו מלמד על מידת אשמו הניכרת, וזאת שאינה מצדיקה כי מעשו יבואו בשערי הדין המקל שלפי סעיף 301א(ב) לחוק.

סוף דבר

.39. בדיון הורשע המערער בעבירות הרצח בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק, כנוסתו קודמת הרפורמה בעבירות ההמתה. מאחר שרצח המנוח בידי המערער בא בשערו עבירה רצח בכוונה מחייבת לפי סעיף 301(א)(1) לחוק, ולא מתקיים בעניינו "פתח המילוט" שלפי סעיף 301(ב) לחוק, הרפורמה בעבירות ההמתה אינה מהווה דין מקל בעניינו ואין לישמה. על כן, מאחר שהעונש בעבירות הרצח בכוונה תחילה הוא מאסר עולם חובה, נדחה ממליא גם הערעור על גזר דיןו של המערער.

אציע אףואל לחברתי ולחברתי כי נדחה את הערעור על שני חלקיו ונותר את הרשות המערער על כנה וכן גם את העונש שנגזר עליו בגין מעשיו.

שפט

השופט י' שטיין:

אני מסכימים.

שפט

השופטת ר' רונן:

אני מסכימה.

שפטת

הוחלט כאמור בפסק דיןו של השופט י' אלרון.

ניתן היום, י' בתמוז התשפ"ג (25.6.2023).

שופט

שופט

שופט
